

Lastensuojelu lapsen etuna? Lapsen hyvinvoinnin arviointi lastensuojelussa ja sen rajapinnoilla ETU-VTR tutkimushankkeen esittely

Anne-Mari Jaakola

YTT tutkijatohtori

Tampereen yliopisto

Mitä tutkitaan?

Tutkimuksessa suuntaudutaan tarkastelemaan sitä, **millaisia tulkintoja lapsen hyvinvoinnista ja lastensuojelun tehtävästä käytetään tilanteissa, joissa lapsen tarvetta lastensuojelutoimenpiteisiin arvioidaan.**

Tutkimus kysyy sitä, millaisissa lapsen ja perheen ongelmatilanteissa on kyse ns. lastensuojeluasiasta: **miten tuollainen arvio tehdään ja millainen tulkinta lapsen hyvinvoinnista siihen sisältyy.**

Missä tilanteessa tutkitaan?

Sosiaalihuoltolain voimaantulon jälkeen avohuollossa olevien lasten määrä laskenut.

2014: 7.5 % - 2016: 4.6%

Mutta

Lastensuojelu 2019:

”Koskaan ennen ei ole ollut yhtä paljon kiireellisesti sijoitettuja, huostassa olevia tai muuten sijoitettuja lapsia ja nuoria kuin 2019.”

- Suppeasti tulkiten tutkimuksessa on kyse asiakastilanteessa tapahtuvan päätöksenteon ja sen seurausten tutkimisesta, kun tehdään esimerkiksi lapsen palvelutarvearviota, käsitellään lastensuojeluilmoitusta tai arvioidaan välitöntä vaara päivystysluonteisesti.
- Laajassa mielessä tutkimuksessa on kyse lastensuojelun institutionaalisen tehtävän tarkentamisesta alati muuttuvassa palvelujärjestelmässä ja monimutkaistuvien lapsuuteen kohdistuvien odotusten ja käsitysten kentässä.

Tutkimustehtävä ja -asetelma

Lapsen tilanteen arviointi lastensuojelun vaikuttavuuden tekijänä → tietoa ammattilaisilta

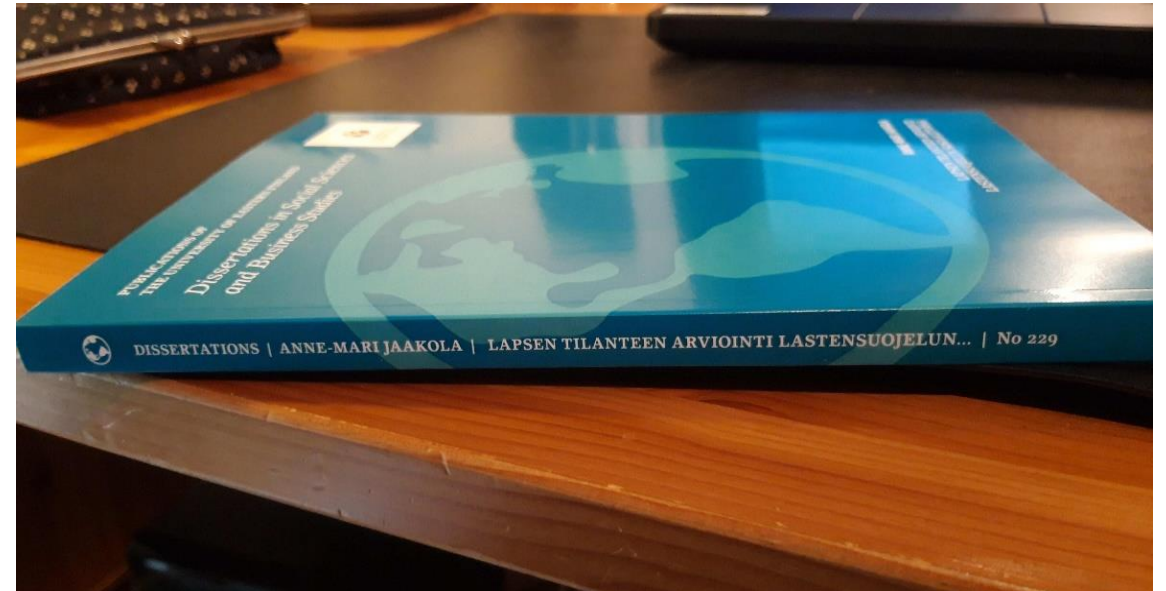
Kysely kuntien sosiaalityöntekijöille yhteistyössä lastensuojelun kehittämishankkeiden kanssa

Kyselytutkimuksesta vastaa tutkijatohtori: YTT Anne-Mari Jaakola

Väitöstutkimus; Lapsen tilanteen arviointi lastensuojelun sosiaalityössä (2020)

<https://erepo.uef.fi/handle/123456789/23436?locale-attribute=fi>

- Tutkimukseni perustuu oletukseen arvioinnista yhtenä vaikuttavan lastensuojelun edellytyksistä
- oikea-aikaisen, tarkan ja laadullisesti hyvin tehdyn arvioinnin merkitys lastensuojelun onnistuneisuudessa

Arviointiosaaminen ammatillisena taitona

- Asiakasarviointi/tilannearviointi on yksi vaativimmista ja tärkeimmistä sosiaalityöntekijän ammatillisista **käytännöistä**
 - asiakastyön tavoitteenasettelun, suunnitelman tekemisen ja interventioiden perusta → arvioinnista päätöksentekoon
- yksi keskeisimmistä sosiaalityöntekijän ammatillisista **taidoista**
 - työntekijän päätös siitä, mitä hän arvioinnissa tekee, miten ja miksi
 - työntekijän arvio ja päätös siitä, **kuinka paljon voi tietää tai täytyy tietää** toimiakseen tarkoituksenmukaisella tavalla (ns. tiedon validiteetti)
 - vrt. laki; työntekijän henkilökohtainen harkinta, laki antaa valtuutuksen tähän, ns. puite laki

Tutkimuksen tavoitteet

- Väitöskirjassa tutkimusaineistona sosiaalityöntekijöiltä kerätty kyselyaineisto (N=506)
- **→ ETU hankkeessa toistetaan väitöstutkimuksessa tehty kysely; saadaan noin kymmenen vuoden vertailuaineisto**
- Tutkimus tuottaa tietoa **arvioinnin sisältötekijöistä, osaamisesta, orientaatioista ja lähestymistavoista**
- Tutkimuksessa pyritään löytämään näihin tekijöihin yhteydessä olevia **ammattillisia ja organisatorisia selittäjiä**

Väitöskirjan johtopäätöksiä arvioinnin ja lastensuojelun vaikuttavuuden yhteyteen

- Panostuksia lisää korkeatasoiseen arviointiosaamiseen lasten ja perheiden tilanteissa sote-aloilla
- Osaamista lisää lapsikeskeiseen arviointiin; lapsen oikeuksia puolustava, lapsen tietoa ja kokemuksia tavoitteleva työskentely → tälle vahva aiempien tutkimusten perusta, yhteys osoitettu myös lastensuojelun vaikuttavuuteen
- Tarvitaan systemaattisempia arvioinnin tapoja, esim. kartoittamaan lapsuuden hyvinvoinnin uhkia eri ikäkausina
- Huomio arvioinnin arvoperustaan; arvo- ja normilähtökohtien toteutuminen ja niihin vaikuttavat tekijät; mitä on arvioinnin laadukkuus, millainen arvo- ja eettinen perusta ohjaa arviointia → mitä edellyttää monialaisena tehtävänä?
- Tarvitaan arviointikäytänteiden ja niiden seurausten tutkimusta; arviointiosaaminen tietoperustaa tulee vahvistaa tutkimusperustaisella tiedolla (esim. Vis ym. 2019; Münger & Mattsson 2020)

Kiitos.

Anne-Mari Jaakola
tutkijatohtori

anne-mari.jaakola@tuni.fi